

Werksessie 5:

Aanpak desinformatie

Onder leiding van [REDACTED] (NCTV), [REDACTED] (BZK),
[REDACTED] (BZK) en [REDACTED] (IGJ)

Doel

Doel van deze workshop was om meer inzicht te krijgen in aspecten van desinformatie en om te oefenen met de omgang met desinformatie. In de workshop volgde een toelichting over verschillende vormen van desinformatie en wat voor aspecten hierbij een rol speelt. Vervolgens gingen we in 4 groepjes uiteen om zelf desinformatie te bedenken over een van de aanwezige organisaties. Daarbij moesten we ook nadenken over hoe je daar vervolgens als organisatie op zou kunnen reageren.

Belangrijkste bespreekpunten uit presentatie IGJ over homeopathische profylaxe

- IGJ heeft zorgen over de dalende vaccinatiegraad en homeopathisch vaccineren kan een rol spelen in de keuze om niet te vaccineren. De rol van de IGJ is beperkt, zij kan zich alleen beroepen op de Wkkgz of geneesmiddelenwet.
- De Wkkgz is lastig; hierbij moet worden aangetoond dat er in een individueel geval sprake is van schade, of een aanmerkelijke kans daarop door het bewust afhouden van reguliere zorg.
- Bij de geneesmiddelenwet gaat het vooral om (publieks)reclame voor niet geregistreerde geneesmiddelen op basis van meldingen. Let op, deze meldingen zijn dus belangrijk en deze kan iedereen doen!
- In 10 gevallen heeft de IGJ boetes opgelegd aan eigenaren van homeopathische websites. Ook communiceert de IGJ over risico's van homeopathische vaccinaties en heeft de diverse koepels binnen dit segment geïnformeerd. Daarnaast worden GGD'en actief bevraagd op hun inzet op het gebied van de vaccinatiegraad. De inspectie zet zich in op basis van risicoschatting.
- Een recente quick scan van de inspectie laat zien dat er na hun inzet minder reclame over homeopathische profylaxe is, websites hebben hun informatie aangepast, ook degene die niet beboet waren. Er zijn een tiental nieuwe overtredingen geconstateerd waartegen handhavend zal worden opgetreden. De IGJ zal hier ook publiciteit aan geven.

Belangrijkste bespreekpunten workshop NCTV/BZK

Uit de inleidende presentaties blijkt dat desinformatie regelmatig lokaal invulling krijgt. Middelen om desinformatie te verspreiden worden breder verkrijgbaar, niet alleen statelijke actoren kunnen ervan gebruik maken. Er bestaat een spanningsveld tussen de vrijheid van meningsuiting versus het adresseren van desinformatie. Het kabinet zet de vrijheid van meningsuiting voorop en legt de nadruk op preventieve acties. Het zet zich in voor het bevorderen van transparantie van de herkomst van informatie en het weerbaar maken van de ontvanger van desinformatie. In het bevorderen van transparantie hebben ook internetdiensten een belangrijke rol. Er vindt samenwerking plaats tussen departementen en met andere landen om informatie uit te wisselen over desinformatie.

Een reactie voorbereiden op desinformatie verloopt meestal via een aantal stappen: red team (in de schoenen gaan staan van...), handelingsopties (hoe ermee omgaan), afstemmen, war gaming (simulatie).

Als het gaat om desinformatie over vaccinatie, dan wordt er veel gebruik gemaakt van semiwetenschappelijke informatie en uitgebreide berichtgeving onder nieuwsberichten over vaccinatie.

De gebruikte tactieken: boodschapper in diskrediet brengen, verspreid halve waarheden, selectief in info, voorbeeld gebruik van onderzoek met autoriteit en daar selectief uit shoppen, veel gebruik maken van suggestieve vragen. Met als doel: verwarring en twijfel zaaien. Er is discussie over of dit welbewust is of met de beste bedoelingen.

Er lijkt een verharding van inzet antivaxx op te treden, wellicht vanwege de discussie rondom het verplichten van vaccinatie; vliegtuigje boven PSV, billboards langs de snelweg.

Uitkomsten en vervolg

In de groepjes werd desinformatie over vaccinatie bedacht en zijn ook oplossingen voor de aanpak daarvan bedacht